Education Strategies in Medical
2017;10(5): 345-357
www.edcbmj.ir
Original Article
Farname Inc.

A survey on The Relationship Between The Use of Virtual Social Networks and Self-Regulated learning Strategies on Student

Khadijeh Aliabadi[1], Maryam Rajabiyan dehzire[1], Fariba Dortaj[2]

1.Department of Educational Technology, Faculty of Psychology and EducativeSciences,AllamehTabatabai University,Tehran,Iran
2.Department of Educational Technology, Department of Educational Sciences, Faculty of Psychology, Payame Noor University, Kerman, Iran

Article Information

Article history:

Received: 2017/01/16
Accepted: 2017/03/08
Available online: 2017/10/23

EDCBMJ 2017; 10(5): 345-357

Corresponding author at:
Maryam rajabiyan dehzire
Department of Educational Technology, Faculty of Psychology and EducativeSciences,AllamehTabatabai University,Tehran,Iran
Tel: 09358463662
Email:
m.rajabiyan1393@gmail.com

Abstract

Background and Aims: The aim of this study is to investigate the relationship between the use of virtual social networks and self-regulated learning strategies in the junior high school students (girls) in Kashan city.

Methods: This is an applied research in terms of purpose and a descriptive correlational study in terms of method. The study population consists of 205 junior high school students (girl) in Kashan city which were studying during 2015-2016. A number of 100 students were chosen as sample according to Morgan table. Cluster sampling method was used to choose samples. Pintrich Self-regulated learning strategies questionnaire was used as research tool.

Results: Pierson correlation coefficient was used to analyze data. Pierson correlation coefficient results showed that there is a positive and significant relationship between the variable of virtual social network using rate and Self-regulated learning strategies and components of self-regulated learning strategies (Cognitive and metacognitive strategies) by alpha level 0.01.(P<0.01). There is a positive and none-significant relationship between virtual social network using rate with Resource management component and component test anxiety (P>0/05). Pierson correlation coefficient results showed that there is a positive and significant relationship between the variable of virtual social network using rate and motivational beliefs as well as Components of motivational beliefs (self-efficacy, goal orientation and intrinsic value) by alpha level 0.01.(P<0.01).

Conclusions: This study suggests that now the virtual social networks surround our environment, we have to prepare the infrastructure for publishing the tools and by holding short training courses, educate Teachers and professors to apply the computers and how to integrate the curriculum with social networks.

KeyWords: Virtual social networks, Self-regulated learning strategies, The junior high school students.

Copyright © 2016 Education Strategies in Medical Sciences. All rights reserved.

How to cite this article:

Aliabadi K, Rajabiyan dehzireh M, Dortaj F. A survey on The Relationship Between The Use of Virtual Social Networks and Self-Regulated learning Strategies on Student. Educ Strategy Med Sci. 2017; 10 (5) :345-357

آذر–دی ۱۳۹۶
2017;10(5):345-357
www.edcbmj.ir
مقاله پژوهشی

دوماهنامه علمی
راهبردهای آموزش در علوم پزشکی

Farname Inc.

بررسی رابطه بین میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی و راهبردهای یادگیری خودتنظیمی در دانش آموزان

خدیجه علی آبادی[۱]، مریم رجبیان ده زیره[۱]، فریبا درتاج[۲]

۱. گروه تکنولوژی آموزشی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبایی تهران، تهران، ایران
۲. گروه تکنولوژی آموزشی، بخش علوم تربیتی، دانشکده روان شناسی،دانشگاه پیام نور، کرمان، ایران

اطلاعات مقاله

تاریخچه مقاله
دریافت: ۱۳۹۵/۱۰/۲۷
پذیرش: ۱۳۹۵/۱۲/۱۸
انتشار آنلاین: ۱۳۹۶/۰۸/۰۱

EDCBMJ2017;10(5):345-357

نویسنده مسئول:
مریم رجبیان ده زیره
گروه تکنولوژی آموزشی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبایی تهران، تهران، ایران
تلفن:
۰۹۳۵۸۴۶۳۶۶۲
پست الکترونیک:
m.rajabiyan1393@gmail.com

چکیده

زمینه و اهداف: هدف از پژوهش حاضر بررسی رابطهٔ بین میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی و راهبردهای یادگیری خودتنظیمی در دانش‌آموزان (دختر) اول متوسطهٔ شهرستان کاشان است.

روش بررسی: این پژوهش از لحاظ هدف، کاربردی است و از نظر روشِ تحقیق، توصیفیِ از نوع همبستگی. جامعهٔ آماری ۲۰۵ نفر از دانش‌آموزان دخترِ اول متوسطهٔ شهرستان کاشان است که در سال تحصیلی ۱۳۹۵-۱۳۹۴ مشغول به تحصیل بودند. از آن میان براساس جدول مورگان ۱۰۰ نفر برای نمونه انتخاب شدند. برای انتخاب این ۱۰۰ نفر از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای استفاده شده است. ابزارهای پژوهش پیش رو شامل پرسشنامهٔ راهبردهای یادگیری خودتنظیمی پینتریچ است.

یافته‌ها: برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از ضریب همبستگی پیرسون بهره برده شد. نتایج ضریب همبستگی پیرسون نشان داد بین میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی و راهبردهای یادگیری خودتنظیمی و مؤلفه‌های راهبردهای یادگیری خودتنظیمی(راهبردهای شناختی و فراشناختی) در سطح آلفای ۰/۰۱ رابطهٔ مثبت و معناداری وجود دارد($P<۰/۰۱$) و بین میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی با مؤلفهٔ مدیریت منابع و مؤلفهٔ اضطراب امتحان، رابطهٔ مثبت و غیرمعناداری وجود دارد.($P>۰/۰۵$). همچنین نتایج ضریب همبستگی پیرسون نشان داد بین میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی و باورهای انگیزشی و مؤلفه‌های باورهای انگیزشی (خودکارآمدی، جهت‌گیری هدف و ارزش‌گذاری درونی) در سطح آلفای ۰/۰۱ رابطهٔ مثبت و معناداری وجود دارد($P<۰/۰۱$).

نتیجه‌گیری: حال که شبکه‌های اجتماعی مجازی پیرامون ما را احاطه کرده است، پژوهش پیش رو پیشنهاد می‌کند در آغاز زیرساخت‌ها برای نشر این ابزارها آماده شوند و با برگزاری دوره‌های کوتاه آموزشی، آموزگاران و استادان در به‌کارگیری رایانه و چگونگی تلفیق برنامهٔ درسی با شبکهٔ اجتماعی آموزش یابند.

کلمات کلیدی: شبکه‌های اجتماعی مجازی، راهبردهای یادگیری خودتنظیمی، دانش‌آموزان اول متوسطه

کپی‌رایت ©: حق چاپ، نشر و استفاده علمی از این مقاله برای مجله راهبردهای آموزش در علوم پزشکی محفوظ است.

مقدمه

استفاده از فناوری‌های نوین ارتباطی به‌ویژه شبکه‌های اجتماعی در دهه‌های اخیر، ما را وارد عصر و جامعهٔ تازه‌ای کرده است؛ جامعه‌ای که Danial Bell آن را جامعهٔ فرا صنعتی، Manuel Castells آن را جامعهٔ شبکه‌ای و Tada Umesao آن را جامعـهٔ اطلاعـاتی نامیده‌اند. گسترش روزافزون فناوری‌های مربوط به ارتباطات الکترونیکی همچون شبکه‌های ماهواره‌ای و اینترنتی و تأثیر آن روی بسیاری از شئون اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و اقتصادی، جامعه را دستخوش چنان تغییرات اساسی کرده است که برخی صاحب‌نظران از جمله Joseph Nye شبکه‌های اجتماعی مجازی را بُعد جدید قدرت در سدهٔ ۲۱ دانسته‌اند [۱].

نخستین‌بار بحث«شبکه‌های اجتماعی مجازی» در سال ۱۹۶۰م در دانشگاه ایلی نیوز در ایالت متحدهٔ آمریکا مطرح شد[۲]. در سال ۱۳۸۷ش بود که با رواج Orkut در میان کاربران ایرانی مفهوم شبکه‌های اجتماعی به طورگسترده مطرح شد و در مدتی کوتاه آنچنان رشد سریعی را تجربه کرد که ایران پس از برزیل و آمریکا، سومین کشور حاضر در Orkut شد[۳].

شبکه‌های اجتماعی از فراگیرترین فناوری‌های سدهٔ ۲۱ هستند. «شبکه‌ای بودن» و «اجتماعی بودن»، اجزاء این مفهوم

مرکب است. رسانهٔ اجتماعی زیرساخت وبی دارد که افراد و جوامع از طریق آن محتوایی که کاربر تولید کرده را به اشتراک می‌گذارند و دربارهٔ تولید، بحث و تعدیل آن با هم مشارکت دارند[۴]. کلمهٔ شبکه و اجتماع هر دو بر فراگیری و بالا بودن ضریب نفوذ این فناوری‌ها در جهان اشاره دارد. استفادهٔ این فناوری در طبقهٔ دانشجو بیشتر از دیگر طبقات جامعه است. براساس پژوهش‌ها تقریباً تمام دانشجویان دست‌ِکم در یک شبکهٔ اجتماعی نامِ کاربری داشته و بیشتر کاربران ۱۸ تا ۲۹ سال دارند[۵].

شبکه‌های اجتماعیِ مجازی پدیده‌هایی در فضای سایبرند که تمام جنبه‌های حیات بشری را تحت تأثیر قرار داده‌اند و عرصه‌های اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و فرهنگی را با انبوهی از فرصت‌ها و تهدیدها روبرو ساخته‌اند. این شبکه‌ها درحالی‌که ارتباطات بین افراد را آسان می‌سازند، همزمان می‌توانند کارکردهای اقتصادی، امنیتی، اطلاعاتی، آموزشی و جز آن هم داشته باشند[۶].

ظهور شبکه‌های اجتماعی نیاز به تغییرات در اهداف آموزش‌وپرورش را ضروری ساخته است. ازاین‌رو، در برخی دیدگاه‌ها و فرهنگ‌ها، مدرسه‌ها و دانشگاه‌ها را آرمانی می‌دانند که در آن‌ها انسانیت و قدرت فناوری دست در دست هم می‌دهند تا یادگیرندگان را افرادی موفق، نوع‌دوست، خودارزیاب و دارای ذهنی منظم به بار آورند. همانطور که این شبکه‌ها فعالیت‌های آموزشی را تکمیل می‌کنند و گسترش می‌دهند، فرصت‌های بی‌مانندی نیز برای یادگیری ایجاد می‌کنند و به کار بردنشان فوایدی بی‌بدیل دارد. کومبر بیان می‌کند یادگیرندگانی که از شبکه‌های اجتماعی استفاده می‌کنند، مدت زمان طولانی‌تری بر کارها تمرکز دارند و تکالیفی را که قبلاً خسته‌کننده می‌دانستند، جالب‌تر می‌دانند و برای شرکت و سهیم شدن در بحث و گفتگو مشتاق‌تر می‌شوند و پرسش‌های بیشتری مطرح می‌کنند. رایانه و محیط آموزش الکترونیکی این مزیت را دارد که یادگیری را مهیج‌تر می‌کند و در نتیجه به فرد انگیزه دهد [۷].

شبکه‌های اجتماعی ابزارهای اجتماعی یادگیری ارزشمندی هستند؛ زیرا یادگیرندگان را به ایجاد، انتشار و اشتراک‌گذاری کارهایشان قادر می‌سازند. همچنین شبکه‌های اجتماعی می‌توانند تعامل و همکاری یادگیرنده را تسهیل کنند [۸].

به باور صاحب‌نظران، یادگیری پدیده‌ای است که در بستر اجتماع و تحت تأثیر عوامل فرهنگی شکل می‌گیرد. باورها، ارزش‌ها و جهان‌بینی حاکم بر هر جامعه، بر مفهوم یادگیری، نقش یادگیرنده، یاددهنده، موضوع یادگیری، شیوهٔ تدریس و حتی شیوه‌های ارزشیابی تأثیر می‌گذارد که از تعامل بین مجموعهٔ این اجزا بستر جدید و یا فرهنگ یادگیری به وجود می‌آید. با توسعهٔ فاوا و شکل‌گیری جامعهٔ اطلاعاتی، امروزه دانشگاه‌ها و مدارس باید افرادی را تربیت کنند که از یک‌سو با اهداف، رسالت‌ها و مکانیزم‌های جامعهٔ اطلاعاتی سازگار و از سوی دیگر پیشگام و پیش‌برندهٔ آن باشند[۹]. شبکه‌های اجتماعی مجازی به عنوان یکی از فناوری‌های جدید اطلاعاتی و ارتباطی نقش مهمی در یادگیری ایفا می‌کنند. یکی از مفاهیم مطرح در تعلیم و تربیت معاصر، یادگیری خودتنظیمی است [۱۰]. اصطلاح یادگیری خودتنظیمی از سال ۱۹۸۰م معمول شده است. در دههٔ اخیر هدف اصلی آموزش عالی به‌تدریج از آشناسازی دانش‌آموزان با یک حوزهٔ خاص به پرورش یادگیرندگان بازخوردی و مستقل تغییریافته است [۱۱]. آنطور که پژوهش‌ها نشان می‌دهند، دانش‌آموزانی که از راهبردهای یادگیری خودتنظیمی بیشتر استفاده می‌کنند، طی تحصیل یادگیری کلاسی بهتری دارند [۱۲]. به عقیدهٔ pintrich یادگیری خودتنظیمی شامل تنظیم شناخت، انگیزش و رفتار یادگیرندگان است که به وسیلهٔ اهداف و خصوصیت‌های ویژهٔ آن‌ها در محیط هدایت و سوق داده شده‌اند [۱۳].

از زمان پیدایی شبکه‌های اجتماعی تاکنون پژوهشگران زیادی همچون Pasek وHargittai(۲۰۰۹)، Schwartz(۲۰۰۹)، Yang (۲۰۰۹)، Selwyn (۲۰۰۹) و Roblyer (۲۰۱۱) در زمینهٔ استفاده از شبکه‌های اجتماعی در امور آموزشی به پژوهش پرداخته‌اند. این پژوهشگران به این نتیجه رسیده‌اند که شبکه‌های اجتماعی از طریق ابزارهای اینترنتی، تفکر انتقادی گروهی، یادگیری پژوهش‌محورِ تیمی و حل مسئلهٔ گروهی را تقویت می‌کنند و قدرت آن‌ها فقط به دلیل تولید و به اشتراک گذاشتن دانش بین اعضای آن نیست، بلکه امکان بازتاب دادن و تولید دانش جدید را نیز فراهم می‌آورند؛ در این شبکه‌ها ایده‌ها تولید می‌شوند، به چالش کشیده می‌شوند، تغییر می‌کنند و به وسیلهٔ شبکهٔ بسیار بزرگی نقد و ارزیابی می‌شوند[۱۸-۱۴].

Balakrishnan (۲۰۱۷) تحقیقی با عنوان رسانه‌های اجتماعی و کاربرد آن‌ها در یادگیری انجام دادند. یافته‌های پژوهش نشان می دهد کهکاربرد رسانهٔ اجتماعی در آموزش و یادگیری، تجربهٔ مشارکت و ارتباط بین دانش‌آموزان و دانشجویان را توسعه می دهد. بنابراین یافته‌ها نشان می‌دهد که تفاوت‌های فرهنگی و نظام آموزشی بر استفاده از رسانهٔ اجتماعی به عنوان ابزار یادگیری آنلاین تأثیر می‌گذارد. این پژوهش نشانگر آن است که رسانهٔ اجتماعی می‌تواند ابزاری نوآورانه و تاثیرگذار در آموزش و یادگیری باشد[۱۹].

Eid وAl-Jabri (۲۰۱۶) تحقیقی با عنوان «شبکه‌های اجتماعی، تبادل دانش و یادگیری دانشجویان (فراگیران) مطالعهٔ موردی دانشجویان دانشگاه» انجام داد. نتایج نشان داد که روابط مثبت و معناداری بین چت و گفتگوی آنلاین، تبادل فایل، تبادل دانش و سرگرمی و لذت یادگیری برای دانشجویان وجود دارد [۲۰].

Bickerdike (۲۰۱۶) پژوهشی با عنوان «راهبردهای یادگیری، عادات مطالعه و فعالیت‌های شبکهٔ اجتماعی در دانشجویان پزشکی در دورهٔ لیسانس» انجام دادند. نتایج نشان داد عادت‌های مطالعه و راهبرد مطالعه، با افزایش استفاده از شبکه‌های اجتماعی آنلاین در ارتباط بود. نیز این پژوهش نشان داد که مدیریت تلاش و مطالعهٔ سازماندهی‌شده باید ارتقا یابد و یادگیریِ سطحی که تلاشی است برای بهینه‌سازی عملکرد تحصیلی در مدرسهٔ پزشکی باید کاهش یابد. استفادهٔ بیش از حد از شبکهٔ اجتماعی به عادت‌های مطالعهٔ ضعیف می‌انجامد که با کاهش پیشرفت تحصیلی در ارتباط هستند [۲۱].

Curry، Jean-Marie وAdams (۲۰۱۶)تحقیقی با عنوان «شبکه‌های اجتماعی و باورهای انگیزشی والدین»انجام دادند. نتایج حاصل از مدل ساختاری، ارتباط بین شبکهٔ اجتماعی والدین و باورهای انگیزشی را تأیید می‌کند و چشم‌اندازهای مختلفی را برای مشاهدهٔ مشارکت والدین و مدارس فراهم می‌نماید. شبکه‌های اجتماعی مجازی می‌تواند به مدارس کمک کند تا باورهای انگیزشی را تسهیل کنند که این تسهیل باورهای انگیزشی به مشارکت مؤثر می‌انجامد [۲۲].

Matzat وVrieling (۲۰۱۵) در تحقیقی با عنوان «آیا یادگیری خودتنظیمی و رسانه‌های اجتماعی با هم ارتباط طبیعی دارند» نشان داد استفاده از رسانه‌های اجتماعی، ارتباطی طبیعی با یادگیری خودتنظیمی دارد. همچنین نشان داد که معلمان از رسانه‌های اجتماعی برای اشتراک اطلاعات با دانش‌آموزان، هم در کلاس درس و هم خارج از کلاس درس، استفاده می‌کنند و استفاده از رسانه‌های اجتماعی برای تسهیل یادگیری خودتنظیمی، بر روابط معلم - شاگردی تأثیری نمی‌گذارد [۲۳].

Tracy (۲۰۱۳) تحقیقی با عنوان «سایت‌های شبکهٔ اجتماعی و قابلیت‌های شناختی» انجام دادند. یافته‌ها نشان داد که جوانانی که از فیس‌بوک و نه از یوتیوب بیش از یک سال استفاده کرده بودند نمرهٔ بالاتری را در آزمون توانایی کلامی، حافظهٔ کاری و املا (هجی) به‌دست آوردند.. بااین‌حال، درگیری فعال و منظم با شبکهٔ اجتماعی (هر یک ساعت در مقابل یک ماه) در نمرات توانایی شناختی آن‌ها تفاوتی به وجود نیاورد. استفادهٔ درازمدت از فیس‌بوک و نه یوتیوب، با سطوح بالای ارتباطِ گزارش‌شده مرتبط بود [۲۴].

Greenhow Christine (۲۰۱۱) تحقیقی با عنوان «شبکه‌های اجتماعی آنلاین و یادگیری» انجام داد. پژوهش به دنبال استدلال‌های جوانان از شبکه‌های اجتماعی آنلاین است که می‌تواند به عنوان سایت به کار رود و از یادگیری دانش‌آموز با روش‌هایی که در حال حاضر تعیین نشده است، حمایت کند. یافته‌های پژوهش نشان داد: ۱. سایت‌های شبکهٔ اجتماعی می‌تواند به صورت مستقیم و غیرمستقیم از یادگیری حمایت کند؛ مانند ارائهٔ خروجی عاطفی برای فشارهای مربوط به مدرسه، اعتبارسنجی کار خلاق، همکاری فارغ‌التحصیلان برای حمایت از انتقال مسائل زندگی در مدرسه و کمک به وظایف مربوط به مدرسه. ۲. شبکه‌های اجتماعی آنلاین می‌توانند منافع اجتماعی و مدنی، آنلاین و آفلاین را برانگیزانند که برای آموزش کاربرد دارد[۲۵].

YasarوKaradeniz (۲۰۱۱) تحقیقی با عنوان «توانایی رسانه‌های اجتماعی در یادگیری غیررسمی» انجام دادند. پژوهش نشان داد که استفاده از فناوری نقش مهمی در یادگیری به‌ویژه یادگیری غیررسمی افراد دارد. افزون بر این، در دههٔ گذشته رسانهٔ اجتماعی به گونه‌ای معنادار بر استفاده از فناوری در آموزش تأثیر گذاشته است. در نتیجه تغییر در فرهنگ تکنولوژی اینترنت و فعالیت‌های یادگیری علاقه‌مندان را تسهیل کرده است. توانایی رسانه‌های اجتماعی، در یادگیری غیررسمی و امکاناتی هست که وب ۳,۰ می‌تواند برای یادگیری غیررسمی فراهم کند. در این تحقیق به بحث در این باره پرداخته شده است [۲۶].

Straehle Manfred Mario(۲۰۰۹) در پژوهش خود با عنوان «تأثیرات کیفیت اهداف آموزشی بر خودتنظیمی و عملکرد تحصیلی در کلاس‌های آنلاین و غیر آنلاین پایان‌نامهٔ دکترای دانشگاه تمپل»، به بررسی ارتباط خودتنظیمی و عملکرد تحصیلی در دانشجویان کلاس‌های مبتنی بر وب(آنلاین) و کلاس‌های سنتی پرداخت و به این نتیجه رسید که آموزش از طریق شیوه‌های نوین تأثیر بسزایی بر یادگیری خودتنظیمی دارد و موجب افزایش یادگیری خودتنظیمی می‌شود [۲۷].

Robert Miller(۲۰۰۹) تحقیقی با عنوان «توسعهٔ مهارت‌های سدهٔ ۲۱ از طریق استفادهٔ دانش‌آموزان از شبکه‌های شخصی یادگیری» انجام داد. داده‌ها گردآوری شد و تجزیه و تحلیل داده‌ها تا حدی از انتقال نظریهٔ ارتباط‌گرایی به سطح دبیرستان حمایت کرد. نتایج کلیدی، حاکی از افزایش تعامل در یادگیری، توسعهٔ یادگیری مشارکتی و مهارت‌های پژوهش و درک بیشتر از چگونگی استفاده از ابزارهای شبکهٔ اجتماعی برای

ارتباطات عمومیِ مؤثر بود. استفاده از ابزارهای شبکهٔ اجتماعی همراه با دانش‌آموزان دبیرستانی تجربهٔ مثبتی بود که منجر به افزایش آگاهی این دانش‌آموزان از منافع ابزارهای شبکه‌های اجتماعی به‌عنوان ابزار یادگیری شد. داده‌ها از ادامهٔ کاربرد ابزارهای شبکهٔ اجتماعی برای توسعهٔ ارتباطات سدهٔ ۲۱، همکاری و مهارت‌های سواد دیجیتالی حمایت کرد. پژوهش‌های آینده در این زمینه ممکن است ابزارهای شبکه‌های اجتماعی در حال ظهور و تأثیر درازمدت این ابزارها در مهارت‌های یادگیری مادام‌العمر و همچنین داده‌های کمّیِ مربوط به یادگیریِ دانش‌آموزان را کشف کند [۲۸].

نتایج پژوهش Dabbagh وKitsantas(۲۰۰۴) با عنوان«خودتنظیمی در محیط‌های دانش‌آموزمحور مبتنی بر وب» نشان داد که یادگیری خودتنظیمی در این محیط‌ها از احتمال موفقیت بالاتری برخوردار است.ضمن اینکه افزایش نقش دانش‌آموزان در روند آموزش تأثیر مثبتی بر خودتنظیمی دارد[۲۹].

Kmasy(۲۰۱۶) پژوهشی با عنوان«مقایسهٔ اثربخشیِ ارائهٔ آموزش از طریق شبکه‌های اجتماعی با آموزش حضوری بر میزان یادگیری و یادداری دانش‌آموزانِ بزرگسالِ مقطع پیش‌دانشگاهیِ شهر خرمدره در درس علوم اجتماعی» انجام داد. یافته‌های پژوهش نشان داد که میزان یادگیری و یادداری گروه آزمایش که از طریق شبکهٔ مجازی آموزش دیده بودند، نسبت به گروه کنترل که آموزش حضوری دیده بودند، به طور معناداری افزایش یافته است [۳۰].

Gharibnejad(۲۰۱۵) پژوهشی با عنوان«تأثیر مدل‌سازی معلم بر کاربرد خودآگاهانهٔ دانش‌آموزان از شبکه‌های مجازی اجتماعی برای یادگیری انگلیسی» انجام داد. نتایج به‌دست‌آمده بیانگر این است که استفاده از این شبکه‌ها به طورِچشمگیری بر تعامل و مشارکت دانش‌آموزان تأثیر می‌گذارد. نتیجهٔ این بررسی حاکی از آن است که از این شبکه‌ها به‌عنوان ابزاری آموزشی برای کمک به دانش‌آموزان به منظور تعامل و همکاری استفاده می‌شود. در این پژوهش توصیه شده است که مدارس با آغوشی باز استفاده از این شبکه‌ها را برای فرایند آموزش و تدریس بپذیرند. از نتایج این پژوهش انتظار می‌رود که یاری رساندن به معلمان برای برنامه‌ریزی دقیق در استفاده از مدل‌های مختلف در شبکه‌های اجتماعیِ مجازی، موجب افزایش دانش و یادگیری دانش‌آموزان شود[۳۱].

Khalaji وDehghani(۲۰۱۵) تحقیقی با عنوان «تأملی بر نقش شبکه‌های اجتماعی مجازی بر فرآیند آموزش و یادگیری با تأکید بر فرصت‌ها و چالش‌های آن» انجام دادند. هدف اصلی این پژوهش، بررسی نقش شبکه‌های اجتماعی مجازی بر فرآیند آموزش و یادگیری با تأکید بر فرصت‌ها و تهدیدهای پیش روی آن است. نتایج نشان داد استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی در آموزش، به شکل‌های مختلف، نوآوری در آموزش را افزایش می‌دهد. نتایج حاصل از این مطالعه بیان‌کنندهٔ مزایای استفاده از این ابزار برای استادان و یادگیرندگان و همچنین شناسایی چالش‌ها و تهدیدهای پیش روی این حوزه است. با توجه به مباحثی که در این پژوهش ارائه شد، این فرض مطرح است که استفاده از شبکه‌های اجتماعی برای تغییر فرآیندهای شناختی و الگوهای یادگیری متناسب با عصر دیجیتال مناسب است [۳۲].

Erfan mehr، Najminejad و Dhoie(۲۰۱۵) پژوهشی با عنوان «نقش شبکه‌های اجتماعی مجازی در آموزش دبیران فیزیک» انجام دادند و به این نتیجه رسیدند که ۹۵ درصد شرکت‌کنندگان استفاده از شبکهٔ اجتماعی را شیوهٔ مناسب و جدیدی برای آموزش و یادگیری مباحث فیزیکی می‌دانند [۳۳].

Pakdaman Savchy(۲۰۰۷) در پژوهشی به بررسی مقایسهٔ راهبردهای یادگیری خودتنظیم در آموزش الکترونیکی و آموزش حضوری پرداخت. نتایج تحلیل‌های پیگیری حاکی از برتری دانشجویان دوره‌های الکترونیکی در استفاده از جهت‌گیری بیرونی نسبت به هدف و ارزش تکلیف، و درعین‌حال اضطراب امتحان بالاتر، به عنوان مقیاس‌های مؤلفهٔ راهبردهای انگیزشی ۵۳۲ نسبت به دانشجویان دورهٔ حضوری بود. یافته‌های این پژوهش از این ایده که آموزش الکترونیکی نسبت به آموزش حضوری، بیشتر یادگیرنده‌محور و سازگار است، حمایت کرد[۳۴].

نتایج پژوهش Nikdel (۲۰۰۶) با عنوان «بررسی و مقایسه خودتنظیمی و سازگاری در دانش‌آموزان کاربر اینترنت و دانش‌آموزان غیر کاربر دبیرستان‌های شهر تهران در سال تحصیلی ۱۳۸۵» نشان داد که دانش‌آموزانی که به طور مداوم از اینترنت برای مقاصد علمی و درسی خود استفاده می‌کردند در مقایسه با دانش‌آموزانی که این استفاده را از اینترنت نداشتند، دارای خودتنظیمی بیشتری بودند [۳۵].

برخی پژوهش‌های دیگر نشان می‌دهد کهبه‌کارگیری شبکه‌های اجتماعی مجازی می‌تواند درگیری دانش‌آموزان در آموزش را افزایش دهد[۳۶]. افزون بر این، برخی پژوهش‌ها به اثبات رساندند که بهره‌گیری از رسانه‌های اجتماعی، روابط معلم ـ شاگردی و یادگیری اثربخش را تقویت می‌کند [۳۷-۳۸] و پژوهش‌های متعددی نشانگر آن بوده‌اند که میزان به کارگیری راهبردهای شناختی و فراشناختی و میزان خودتنظیمی در محیط‌های یادگیری با کمک کامپیوتر و در افرادی که دسترسی به کامپیوتر و اینترنت داشته‌اند، بیشتر بوده است. همچنین

نتیجهٔ بسیاری از پژوهش‌ها نشان داد که به کارگیری فناوری‌های نوین آموزشی به بهبود عملکرد تحصیلی می‌انجامد [۳۹-۴۲].

بنابراین استفاده از رسانه‌های اجتماعی، تجارب یادگیری مشارکتی دانش‌آموزان را گسترش می‌دهد و فرصت‌هایی برای یادگیری خودتنظیمیِ دانش‌آموزان ارائه می‌دهد [۴۳]. آموزگاران می‌توانند از رسانه‌های اجتماعی برای تسهیل ترکیب آموزش کلاس درسِ سنتی با فعالیت‌های یادگیری خودتنظیمی بهره ببرند [۴۴].

با توجه به موارد مطرح‌شده فرضیه‌های پژوهش به شرح زیر است:

- بین میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی و راهبردهای یادگیری خودتنظیمی در دانش‌آموزان اول متوسطه رابطه وجود دارد.

- بین میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی و مؤلفه‌های راهبردهای یادگیری خودتنظیمی(راهبرد شناختی، فراشناختی و مدیریت منابع) در دانش‌آموزان اول متوسطه رابطه وجود دارد.

- بین میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی و باورهای انگیزشی در دانش‌آموزان اول متوسطه رابطه وجود دارد.

- بین میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی و مؤلفه‌های باورهای انگیزشی(مؤلفهٔ خودکارآمدی، جهت‌گیری هدف و ارزش‌گذاری درونی) در دانش‌آموزان اول متوسطه رابطه وجود دارد.

روش بررسی

این پژوهش با توجه به موضوع آن از نظر هدف، کاربردی و از نظر روش، همبستگی است. در این پژوهش، جامعهٔ آماری کلیهٔ دانش‌آموزان اول متوسطهٔ دختر از شهرستان کاشان بودند که در سال ۱۳۹۵-۱۳۹۴ تحصیل می‌کردند؛ یعنی ۲۰۵ دانش‌آموز. نمونهٔ پژوهش ۱۰۰ تن از دانش‌آموزان اول متوسطه دختر بودند که از میان ۲۰۵ نفر، براساس جدول مورگان انتخاب شدند. نمونه‌گیری بر پایهٔ روش خوشه‌ای انجام گرفت؛ بدین صورت که پس از انتخاب یک منطقه از آموزش‌وپرورش کاشان و با انتخاب یک مدرسه از منطقهٔ مورد نظر و برگزیدن سه کلاس از این مدرسهٔ انتخاب‌شده، پرسشنامه‌ها توزیع، داده‌ها گردآوری و سپس تجزیه و تحلیل شد.

ابزار اندازه‌گیری در پژوهش حاضر پرسشنامهٔ یادگیری خودتنظیمی پینتریچ است که در دو بخش راهبردهای یادگیریِ خودتنظیمی و باورهای انگیزشی تنظیم شده است.

پرسشنامهٔ راهبردهای یادگیری خودتنظیمی: برای اندازه‌گیری راهبردهای یادگیری خودتنظیمی از مقیاس راهبردهای یادگیری خودتنظیمی Pintrich و De Groot (۱۹۹۰) استفاده شد. این مقیاس ۴۷ عبارت دارد که در دو بخشِ راهبردهای یادگیری خودتنظیمی و باورهای انگیزشی تنظیم شده‌اند. خرده‌مقیاس راهبردهای یادگیری خودتنظیمی ۲۲ عبارت دارد و سه وجه راهبردهای شناختی، راهبردهای فراشناختی و مدیریت منابع را می‌سنجد. راهبردهای شناختی، این ۱۳ عبارت مقیاس را بدین صورت به خود اختصاص داده است: تکرار و مرور، شامل عبارت‌هایی ۲۹، ۳۷، ۴۴؛ بسط، شامل عبارت ۳۴؛ خلاصه‌نویسی، شامل عبارت‌های ۳۱، ۴۵؛ سازماندهی، شامل عبارت‌های ۲۶، ۲۷، ۳۹، ۴۲، ۴۷؛ و درک مطلب، شامل عبارت‌های ۳۲، ۳۳.

راهبردهای فراشناختی و مدیریت منابع ۹ عبارت مقیاس را بدین شرح در بر می‌گیرد: برنامه‌ریزی، شامل عبارت‌های ۳۸، ۴۶؛ نظارت و کنترل، شامل عبارت‌های ۲۸، ۳۵، ۴۱، ۴۳؛ نظم‌دهی، شامل تلاش و پشتکار، عبارات ۳۰، ۳۶؛ و فعالیت نظم‌دهی، عبارت ۴۰.

بخش باورهای انگیزشی ۲۵ عبارت مقیاس را در برگرفته و شامل چهار جزء خودکارآمدی، جهت‌گیری هدفی، ارزش‌گذاری درونی، و اضطراب امتحان است. خودکارآمدی شامل عبارت‌های ۲، ۶، ۹، ۱۰، ۱۲، ۱۴، ۱۹، ۲۱، ۲۲؛ جهت‌گیری هدف، دربردارندهٔ عبارت‌های ۱، ۴، ۱۱، ۱۶، ۲۴؛ ارزش‌گذاری درونی، شامل عبارت‌های ۵، ۸، ۱۷، ۲۰؛ و اضطراب امتحان، دربردارندهٔ عبارت‌های ۳، ۷، ۱۳، ۱۵، ۱۸، ۲۳، ۲۵. روش نمره‌گذاری این آزمون براساس مقیاس پنج‌درجه‌ای لیکرت است؛ بدین نحو که به پاسخ‌های کاملاً مخالفم، مخالفم، بینابین، موافقم و کاملاً موافقم به ترتیب نمره‌های ۱، ۲، ۳، ۴، ۵ تعلق می‌گیرد.

پژوهش Kareshki (۲۰۰۸) روایی این پرسشنامه و خرده مقیاس‌های آن را با استفاده از شیوهٔ تحلیل، عاملی تأییدی در حد مطلوب گزارش کرده است. بررسی‌های Pintrich و De Groot (۱۹۹۰) برای تعیین پایایی و روایی پرسشنامهٔ راهبردهای انگیزشی در یادگیری(MSLQ) نشان داد که قابلیت پایایی برای عوامل سه‌گانهٔ باورهای انگیزشی، یعنی خودکارآمدی، ارزش‌گذاری درونی و اضطراب امتحان، به ترتیب ۰/۸۹، ۰/۸۷ و ۰/۷۵ و برای دو عامل مقیاس راهبردهای یادگیریِ خودتنظیمی، یعنی راهبردهای شناختی و خودتنظیمی، به ترتیب ۰/۸۳، ۰/۷۴ بود[۴۵-۴۶].

در پژوهش حاضر برای بررسی روایی پرسشنامه‌های استفاده‌شده در پژوهش، از روایی سازه استفاده شد که نتایج آن در جدول ۱آورده شده است. نشانهٔ ستاره در جدول ۱ نشان‌دهندهٔ

این است که مقدار t از نظر آماری معنادار و روایی آن تأییدشده است.

براساس آزمون تحلیل عاملی تأییدی می‌توان تعیین کرد که سهم هر مؤلفه در تبیین میزان واریانس سازهٔ خودتنظیمی و باور انگیزشی چه مقدار است و سازهٔ یادگیری خودتنظیمی و باورهای انگیزشی را براساس ضرایب استانداردشده فرموله کرد. در جدول ۲ شاخص‌های برازش ارائه شده است.

همانطور که در جدول شمارهٔ دیده می‌شود، شاخص‌های برازش (GFI =۰/۹۱، AGFI=۰/۹۰، NFI=۰/۹۳، CFI=۰/۹۴) همگی بزرگ‌تر از ۰/۹۰ هستند، پس الگوی اصلی برازش قابل قبولی دارد.

پایایی کل پرسشنامه با ضریب آلفای کرونباخِ گزارش‌شده، بالاتر از ۰/۷۰ و نشانگر تأیید پایایی پرسشنامه است که در جدول ۳ شرح داده شده است:

جدول۱ .پارامترهای تحلیل عامل تأییدی شاخص‌های پرسشنامه راهبردهای یادگیری خودتنظیمی

عامل‌ها	مؤلفه‌ها	بار عاملی	ضریب تعیین R^2	آماره t
راهبردهای یادگیری خودتنظیمی	راهبردهای شناختی	۰/۶۹	۰/۴۸	۶/۳۹*
	راهبردهای فراشناختی	۰/۶۲	۰/۳۹	۵/۷۴*
	مدیریت منابع	۰/۴۳	۰/۱۹	۳/۸۲*
باور انگیزشی	خودکارآمدی	۰/۹۴	۰/۸۸	۱۱/۶۳*
	جهت‌گیری هدف	۰/۸۶	۰/۷۳	۱۰/۱۱*
	ارزش‌گذاری درونی	۰/۸۲	۰/۶۷	۹/۴۰*
	اضطراب امتحان	۰/۱۵	۰/۰۲۴	۳/۱۰*

جدول۲.شاخص‌های نیکویی برازش پرسشنامه راهبردهای یادگیری خودتنظیمی

شاخص	x^2	Df	P	GFI	AGFI	NFI	CFI	RMSEA	PCLOSE
مقدار	۳۰/۱۷	۱۳	۰/۶۹	۰/۹۱	۰/۹۰	۰/۹۳	۰/۹۴	۰/۰۶	۰/۳۴

جدول ۳. نتایج آلفای کرونباخ برای محاسبه پایایی پرسشنامه‌های تحقیق

پرسشنامه	مؤلفه‌ها	تعداد سؤالات	شماره سؤال‌ها	پایایی به روش آلفای کرونباخ
راهبردهای یادگیری خودتنظیمی	راهبردهای شناختی	۱۳	۲۹، ۳۷،۴۴، ۳۴، ۳۱ ۴۵، ۲۶، ۲۷، ۳۹، ۴۲، ۴۷، ۳۲، ۳۳	۰/۶۴
	راهبردهای فراشناختی	۸	۳۸، ۴۶، ۲۸، ۳۵، ۴۱ ۴۳،۳۰، ۳۶	۰/۶۳
	مدیریت منابع	۱	۴۰	۰/۵۸
	نمره کل	۲۲	۳۱، ۳۴، ۴۴، ۳۷ ۲۹ ۳۹، ۲۷، ۲۶، ۴۵، ۳۳، ۳۲، ۴۷، ۴۲، ۳۵، ۲۸، ۴۶، ۳۸، ۳۶، ۳۰، ۴۳، ۴۱، ۴۰	۰/۷۴
باورهای انگیزشی	خودکارآمدی	۹	۲، ۶، ۹، ۱۰، ۱۲، ۱۴ ۱۹، ۲۱، ۲۲	۰/۷۰
	جهت‌گیری هدف	۵	۱، ۴، ۱۱، ۱۶، ۲۴	۰/۷۳
	ارزش‌گذاری درونی	۴	۵، ۸، ۱۷، ۲۰	۰/۶۰
	اضطراب امتحان	۷	۳، ۷، ۱۳، ۱۵، ۱۸ ۲۳، ۲۵	۰/۵۴
	نمره کل	۲۵	۱۲، ۱۰، ۹، ۶، ۲، ۲۲ ۲۱، ۱۹، ۱۴، ۲۴، ۱۶، ۱۱، ۴، ۱، ۲۰، ۱۷، ۸، ۵، ۱۸، ۱۵، ۱۳، ۷، ۳، ۲۵، ۲۳	۰/۸۳

یافته ها

در این پژوهش رابطهٔ بین میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی و راهبردهای یادگیری خودتنظیمی در دانش‌آموزانِ دخترِ اول متوسطه بررسی می‌شود. گروه نمونه شامل ۱۰۰ نفر از این دانش‌آموزان است که به قصد بررسی رابطهٔ بین این متغیرها(شبکه‌های اجتماعی مجازی و راهبردهای یادگیریِ خودتنظیمی) در پژوهش شرکت داده شده‌اند.

اطلاعاتی که در این قسمت ارائه می‌شود شامل میانگین، انحراف استاندارد، و حداقل و حداکثر نتایج حاصل از اجرای مذکور است. این داده‌ها ابتدا به صورت اجمالی، با استفاده از جداول توصیفی، خلاصه می‌شوند و سپس در مرحلهٔ تجزیه و تحلیلِ استنباطی به تفصیل توضیح داده خواهند شد.

همانطور که در جدول شمارهٔ ۴ آمده است، میانگین و انحراف معیارِ متغیرِ میزان استفاده از شبکهٔ اجتماعی به ترتیب ۹/۴۰ و ۵/۷۱ بود. میانگین و انحراف معیار نمرهٔ کل در متغیر یادگیری خودتنظیمی نیز به ترتیب ۷۴/۰۳ و ۹/۴۵، و میانگین و انحراف معیار نمرهٔ کل در متغیر باورهای انگیزشی به ترتیب ۸۲/۴۰ و ۱۲/۴۶ بود. پیش از پرداختن به آزمون فرضیات پژوهش، مفروضهٔ نرمال بودن همه متغیرهای پژوهش بررسی شد و همگی با سطح معناداری بزرگ‌تر از ۰/۰۵ به تأیید رسید.

برای آزمون فرضیه‌های تحقیق، باید اطلاعات به‌دست‌آمده در طول تحقیق با استفاده از آزمون‌های آماری مناسب مورد آزمون قرار گیرند. از میان فنون و تکنیک‌های متعدد در این تحقیق با توجه به هدف پژوهش که بررسی رابطهٔ بین میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی و راهبردهای یادگیری است، از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد(در اینجا متغیرها فاصله‌ای است).

همانطور که در جدول شمارهٔ ۵ دیده می‌شود، نتایج ضریب همبستگی پیرسون بین متغیرِ میزانِ استفاده از شبکه‌های اجتماعی و راهبردهای یادگیری خودتنظیمی با ضریب همبستگی ۰/۴۸ در سطح آلفای ۰/۰۱ رابطه مثبت و معنی‌داری نشان می‌دهد ($P<۰/۰۱$).

جدول۴. شاخص‌های توصیفی مربوط به داده‌های حاصل از یادگیری خودتنظیمی و باور انگیزشی و مؤلفه‌های آن

	شاخص‌های آماری				
	متغیر	میانگین	انحراف معیار	حداقل	حداکثر
یادگیری خودتنظیمی	نمره کل	۷۴/۰۳	۹/۴۵	۵۴	۱۰۲
	راهبردهای شناختی	۴۳/۳۷	۶/۰۸	۲۵	۵۷
	راهبردهای فراشناختی	۲۱/۴۳	۳/۷۸	۱۵	۳۰
	مدیریت منابع	۹/۲۲	۲/۳۴	۴	۱۵
باورهای انگیزشی	نمره کل	۸۲/۴۰	۱۲/۴۶	۴۵	۱۱۷
	خودکارآمدی	۳۰/۷۶	۵/۰۱	۱۴	۴۱
	جهت‌گیری هدف	۱۶/۸۹	۳/۹۰	۷	۲۵
	ارزش‌گذاری درونی	۱۳/۶۵	۳/۲۲	۵	۲۰
	اضطراب امتحان	۲۱/۰۸	۴/۴۰	۱۴	۳۱

جدول۵. نتایج ضریب همبستگی پیرسون جهت بررسی رابطه بین میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی و راهبردهای یادگیری خودتنظیمی

	راهبردهای یادگیری خودتنظیمی	سطح معنی‌داری
میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی	۰/۴۸	۰/۰۰۱

همانطور که در جدول شمارهٔ ۶ دیده می‌شود، نتایج ضریب همبستگی پیرسون بین متغیر میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی و مؤلفهٔ راهبردهای فراشناختی و شناختی به ترتیب با ضریب همبستگی ۰/۴۱ و ۰/۴۷ در سطح آلفای ۰/۰۱ رابطه مثبت و معنی‌داری را نشان می‌دهد($P<۰/۰۱$). بین این متغیر با مؤلفهٔ مدیریت منابع رابطهٔ مثبت و غیرمعنی‌دار وجود دارد ($P>۰/۰۵$).

همانطور که در جدول شمارهٔ ۷ نیز آمده است، نتایج ضریب همبستگی پیرسون بین متغیر میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعیِ مجازی و باورهای انگیزشی با ضریب همبستگی ۰/۴۸ در سطح آلفای ۰/۰۱ رابطهٔ مثبت و معنی‌داری را نشان می‌دهد($P<۰/۰۱$).

چنانچه در جدول شمارهٔ ۸ نیز می‌بینیم، نتایج ضریب همبستگی پیرسون بین متغیرِ میزانِ استفاده از شبکه‌های اجتماعی و مؤلفه‌های خودکارآمدی، جهت‌گیری هدف و ارزش‌گذاری درونی، به ترتیب با ضریب همبستگی ۰/۴۸ و ۰/ ۴۳ و ۰/۵۲ در سطح آلفای ۰/۰۱، رابطهٔ مثبت و معنی‌داری را نشان می‌دهد($P<۰/۰۱$). بین میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی با مؤلفهٔ اضطراب امتحان، رابطهٔ مثبت و غیرمعنی‌دار وجود دارد($P>۰/۰۵$).

جدول ۶. نتایج تحلیل ضریب همبستگی پیرسون جهت بررسی رابطه بین میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی و مؤلفه‌های راهبردهای یادگیری خودتنظیمی

	راهبردهای فراشناختی	راهبردهای شناختی	مدیریت منابع
میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی	۰/۴۱	۰/۴۷	۰/۰۱۶
سطح معنی‌داری	(۰/۰۰۱)	(۰/۰۰۱)	(۰/۸۸)

جدول ۷.نتایج ضریب همبستگی پیرسون جهت بررسی رابطه بین میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی و باورهای انگیزشی

	باورهای انگیزشی	سطح معنی‌داری
میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی	۰/۴۸	۰/۰۰۹

جدول ۸. نتایج تحلیل ضریب همبستگی پیرسون جهت بررسی رابطه بین میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی و مؤلفه‌های باورهای انگیزشی

	خودکارآمدی	جهت‌گیری هدف	ارزش‌گذاری درونی	اضطراب امتحان
میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی	۰/۴۸	۰/۴۳	۰/۵۲	۰/۰۳۰
سطح معنی‌داری	(۰/۰۰۱)	(۰/۰۰۱)	(۰/۸۸)	۰/۷۷

بحث

شبکه‌های اجتماعی مجازی روزبه‌روز نقش بیشتر و مهم‌تری در آموزش و یادگیری به طور اعم و در برنامهٔ درسی به طور اخص ایفا می‌کنند و از مهم‌ترین ویژگی‌های آنها توجه به یادگیرنده به عنوان سازندهٔ دانش است. بر این اساس، توجه به فعالیت‌های یادگیری در برنامهٔ درسی مبتنی بر آنها ضروری است و باید فعالیت‌های مختلفی اندیشیده شود تا یادگیرنده از طریق آن‌ها به وسعت و غنای یادگیری خود بیفزاید. گسترده شدن فناوری اطلاعات و نفوذ وسایل ارتباطات از راه دور به عمق جامعه، ابزارها و روش‌های آموزش در جوامع را نیز متحول کرده است و این تحول در جهتی است که هر فرد در هر زمان و هر مکانی بتواند با امکاناتی که خود مشخص می‌کند، مشغول یادگیری شود. پیشرفت تکنولوژی و ارزان‌تر شدن هزینهٔ استفاده از آن، فکر استفاده از ابزارهای جدیدتر برای انتقال دانش را در جوامع مطرح کرده است و به دنبال آن، به وجود آمدن و گسترش اینترنت نیز آموزش الکترونیکی را به عنوان یکی از راه‌های آموزش از راه دور برای استفادهٔ بیشتر از امکانات موجود و گسترش آموزش در جوامع، پیشنهاد می‌کند.

شبکه‌های اجتماعی با ارائهٔ طیف گسترده‌ای از ابزارها، یادگیرندگان را در ساخت فرایند یادگیری خود فعال می‌کنند و این امکان را به وجود می‌آورند که راهبردهای یادگیری مؤثر، از طریق استفاده از این ابزارها، بهتر اجرا شوند. شواهد پژوهشی نشان داده‌اند که استفاده از شبکه‌های اجتماعی، افزون بر بهبود عملکرد فردی، به پرورش استعدادها و ظرفیت‌های بالقوه می‌پردازد و مهارت انعطاف‌پذیر بودن در یک زنجیرهٔ یادگیریِ مادام‌العمر را توسعه می‌دهد.

شبکه‌های اجتماعی چندین ابزار ارتباطی (عمومی، خصوصی، همزمان و غیرهمزمان) را ایجاد و کار گروهی و روابط افقیِ بین آموزگار و دانش‌آموز را ساده کرده‌اند. همچنین مبادلهٔ اطلاعات و بازخوردها برای اهداف یادگیری اجتماعی، شبکه های اجتماعی را بهینه‌سازی می‌کند و به دانش‌آموز اجازهٔ ایجاد محتوا پس از مشخص کردن جهت‌گیری اولیه توسط استاد را می‌دهد [۴۷].

نتایج حاصل از فرضیهٔ اول پژوهش نشان داد بین متغیر میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی با راهبردهای یادگیری خودتنظیمی در دانش‌آموزان اول متوسطه، رابطهٔ مثبت و معنی‌دار وجود دارد($P<۰/۰۱$). نتایج پژوهش حاضر با نتایج پژوهش Kitsantas(۲۰۰۴)، Straehle Manfred Mario(۲۰۰۹)، Greenhow Christine(۲۰۱۱)، Karadeniz (۲۰۱۱)، Vrieling(۲۰۱۵)، Al-Jabri(۲۰۱۶)، Bickerdike، O'Deasmhunaigh، O'Flynn وO'Tuathaigh(۲۰۱۶)، Nikdel(۲۰۰۶)، Gharibnejad (۲۰۱۵)، Dhoie(۲۰۱۵)، Kmasy(۲۰۱۶)، Heiberger (۲۰۱۱)، Mclaughin (۲۰۰۷) و Dabbagh (۲۰۱۲)، Robert miller(۲۰۰۹)، Johnson(۲۰۱۱)،Simonds (۲۰۰۹)، Balakrishnan، (۲۰۱۷) همسو است [۱۹-۲۱، ۲۳، ۲۵-۲۷، ۲۹-۳۱، ۳۳، ۳۶-۳۸، ۴۳، ۴۴].

نتایج حاصل از فرضیهٔ دوم پژوهش نشان داد که نتایج ضریب همبستگی پیرسون بین متغیر میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی و مؤلفه‌های راهبردهای یادگیری خودتنظیمی (راهبردهای فراشناختی و شناختی) به ترتیب با ضریب همبستگی ۰/۴۱ و ۰/۴۷ در سطح آلفای ۰/۰۱، رابطهٔ مثبت و معنی‌داری را نشان می‌دهد($P<۰/۰۱$). بین متغیر شبکه‌های اجتماعی مجازی با مؤلفهٔ مدیریت منابع، رابطهٔ مثبت و غیرمعنی‌دار وجود دارد($P>۰/۰۵$). نتایج پژوهش حاضر با نتایج تحقیق Khalaj وDehghani(۲۰۱۵)، Shahamat(۲۰۰۶)، Nikdel(۲۰۰۶)، Kadiver(۲۰۰۸)، Dabbagh وKitsantas(۲۰۰۴)، Atkinson(۲۰۰۴) و Doby (۲۰۰۹) هم‌خوانی دارد [۳۲، ۳۹، ۳۵، ۲۹، ۴۰، ۴۱، ۴۲].

نتایج حاصل از فرضیهٔ سومِ پژوهش نشان داد ضریب همبستگی پیرسون بین متغیر میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی و باورهای انگیزشی با ضریب همبستگی ۰/۴۸ در سطح آلفای ۰/۰۱ رابطهٔ مثبت و معنی‌داری را نشان می‌دهد. نتایج پژوهش حاضر با پژوهش Curry، Jean-Marie وAdams (۲۰۱۶) همسو است [۲۲].

نتایج حاصل از فرضیهٔ چهارم پژوهش نشان داد، ضریب همبستگی پیرسون بین متغیر میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی با مؤلفه‌های باورهای انگیزشی(خودکارآمدی، جهت‌گیری هدف و ارزش‌گذاری درونی) به ترتیب با ضریب همبستگی ۰/۴۸ و ۰/۴۳ و ۰/۵۲ در سطح آلفای ۰/۰۱ نشانگر رابطهٔ مثبت و معنی‌داری است($P<۰/۰۱$). بین این متغیر با مؤلفهٔ اضطراب امتحان رابطهٔ مثبت و غیرمعنی‌دار وجود دارد($P>۰/۰۵$). پژوهش حاضر با تحقیق Curry (۲۰۱۶)، Pakdaman Savchy(۲۰۰۷) هم‌خوانی دارد [۲۲، ۳۴].

نتیجه‌گیری

شبکه‌های اجتماعی هم باید مانند هر فناوری تازهٔ دیگری با زندگی ما هماهنگ شوند؛ اما در طول این فرآیند و تا رسیدن به آن هماهنگی مطلوب، پیامدهای منفی‌ای نیز وجود خواهند داشت. با اینکه ممکن است این فناوری‌ها در کلاس درس باعث حواس‌پرتی یا وسیله‌ای برای تقلب شود؛ اما از سوی دیگر می‌توان آن‌ها را به ابزاری برای یادگیری درست و ژرف و تعامل گروهی تبدیل کرد.

بررسی پژوهش‌های انجام‌شده در زمینهٔ شبکه‌های اجتماعی و آموزش نشان داد که استفاده از این شبکه‌ها در آموزش، این امکانات را برای استادان فراهم می‌آورد: بالا بردن امکان پذیرش استاد در فرهنگ دانشجویی جدید(Kabilan، ۲۰۱۰)؛ برون‌دادهای آموزشی سازنده در انواع شاخه‌ها(Pempek، ۲۰۰۹)؛ توانمند ساختن استادان در عملی کردن روش‌های مختلف تدریس با توجه به علاقه‌های دانشجویان(Hew، ۲۰۱۱)؛ یکپارچه کردن ارزیابی‌های تشخیصی در فرایند یادگیری و به همان صورت تنظیم کردن فعالیت‌های هدایت‌گری(Pasek وHargittai، ۲۰۰۹)؛ ارتقاء یافتن تغییر در استراتژی، ظرفیت فکری، نگرش و رفتار استاد با استفاده از شبکهٔ اجتماعی(Slwyn، ۲۰۰۹)؛ فراهم آوردن شرایطی که استاد، دانشجو را به عنوان یک شریک تعاملی بپذیرد (Schwartz و همکاران، ۲۰۰۹)؛ به وجود آوردن امکان تحلیل و مقایسهٔ روش‌های مختلف یادگیری و ارتقاء دانشِ دانشجویان توسط استاد(Roblyer، ۲۰۱۱).

همچنین پژوهش‌های انجام‌شده در زمینهٔ شبکه‌های اجتماعی و آموزش نشان داد که شبکه‌های اجتماعی مجازی جز امکاناتی که برای استادان فراهم می‌آورد، امکانات زیادی را برای دانشجویان نیز ایجاد می‌کند؛ استفاده از این این شبکه‌ها موجب می‌شود که دانشجویان ارتباط مثبتی را با دیگر دانشجویان به‌ویژه افراد همسان از نظر سن و علایق، ایجاد کنند و بدین وسیله موجب انگیختگی و درگیر شدن یادگیرنده می‌شود(Kabilan، ۲۰۱۰) [۴۸-۵۱].

رسانه‌های اجتماعیِ اینترنت جایگزین رسانه‌های سنتی مانند تلویزیون، رادیو یا روزنامه هستند و کاربران می‌توانند از طریق این رسانه‌ها بازخورد نیز دریافت کنند[۵۲]. البته استفاده از شبکه‌های اجتماعی برای دانش‌آموزانی که مهارت‌های خودتنظیمی پایینی دارند با مخاطرات زیادی همراه است [۵۳].

ظاهراً شبکه‌های اجتماعی مجازی، در آینده بیش از این هم اهمیت پیدا می‌کنند. این شبکه‌ها هم‌اکنون هم روزبه‌روز محبوب‌تر می‌شوند. در شبکه‌های اجتماعی، دیگر افراد برای پیدا کردن همفکران خود در زمینه‌های گوناگون تنها نیستند مثلاً

برای تحلیل بازی‌های مورد علاقه یا برای بحث دربارهٔ مسائل سیاسی. پیش از این در دنیای حقیقی هیچ‌گاه افراد علاقه‌مند، موضوعاتی که به آن علاقه داشتند را بدین گستردگی نمی‌یافتند. این دلیل و شاید دلایل مشابه آن، سرویس‌های شبکه‌های اجتماعی مجازی را به یکی از مهم‌ترین ارکان اینترنت در دو، سه سال اخیر تبدیل کرده است.

پیشنهادهای مبتنی بر پژوهش:

- بسترهای لازم برای استفاده از شبکه‌های اجتماعی در مدارس و دانشگاه‌ها فراهم شود.
- آموزش‌های لازم برای استفادهٔ بهینه از شبکه‌ها در آموزش توسط نهادهای ذیربط صورت گیرد.
- محتوای آموزشی به گونه‌ای طراحی شود که قابلیت اشتراک‌گذاری در شبکه‌های اجتماعی را داشته باشد.
- با تولید شبکه‌های اجتماعی بومی و ملی آسیب‌های ناشی از شبکه‌های اجتماعی گرفته شود.
- با ارتقاء رشد حرفه‌ای استادان و آموزگاران در عرصهٔ مجازی گامی مؤثر برای استفادهٔ بهینه از این شبکه‌ها برداشته شود.

تقدیر و تشکر

از مدیر و معاون محترم مدرسهٔ امام رضا سپاسگزاریم که به پژوهشگران در اجرای این پژوهش یاری رساندند .

تأییدیه اخلاقی

ملاحظات اخلاقی شامل جلب رضایت، دادن اطمینان به آزمودنی‌ها مبنی بر محرمانه بودن پاسخ‌هایشان و دادن اختیار برای خروج از پژوهش در هر مرحله از پژوهش، رعایت شد.

تعارض منافع

بین نویسندگان هیچ‌گونه تعارضی در منافع وجود ندارد.

منابع مالی

هیچ حمایت مالی‌ای در تمامی مراحل پژوهش صورت نگرفته است و تمامی هزینه‌ها بر عهدهٔ نویسندگان مقاله بود.

References

1. Ghasemzadeh M. The role of social networks in regional and international developments. Portals of our policy, public diplomacy and media, 2011.
2. Fathi S, Vosoghi M, Salmani G. An evaluation of the relationship between virtual social network's consumption and the youth's lifestyle. Sociological Studies of Youth Journal 2014; (13): 69-88. [Persian]
3. Mojardi V, Islam V, Jamal S. Check the status of the virtual social networking among students of North Khorasan. Journal of Police Knowledge North Khorasan 2014; 1: 85-99.
4. Kitzmann JH, Hermkens K, McCarthy IP, Silvestre BS. Social media/Get serious1Understanding the functional building blocks of social media. Business Horizons 2011; 54(3): 251-241.
5. Sponcil M, Gitimu P. Use of social media by college students: Relationship to communication and self-concept. Journal of Technology Research 2013; (4): 1-13.
6. Roshani M. Opportunities and threats to security intelligence virtual social networks. A Master dissertation, University of Imam Hussein; 2014. [Persian]
7. Babaei M. Introduction to e-learning. 1nd ed. Tehran: Chapar; 2011.
8. Saemi H, Fathi Vajargah K, Attaran M, Foroughi Abari AA. Compiling the curriculum planning pattern based on social network to train and improve the university teachers. Educ Strategy Med Sci 2014; 7(3): 191-198.
9. Harbison EJ, Rex LA. School cultures as contexts for informal teacher learning. Teaching and Teacher Education 2010; 26: 267-277.
10. Schunk DH, Zimmerman BJ. Social origins of self-regulated competence Educational psychology 1977; 3: 195-201.
11. Clercq M, Galand B, Freney M. Chicken or the egg: Longitudinal analysis of the causal dilemma between goal orientation, self-regulation and cognitive processing strategies in higher education. Studies in educational Evaluation 2013; 39: 4-13.
12. Schulz M, Robnagel CS. Informal workplace learning: an exploration of age differences in learning competence. Journal of Learning and Instruction 2010; 20: 383-399.
13. Park SW, Sperling RA. Academic procrastinators and their self-regulation. Psychology 2013; 3(1): 12-23.
14. Pasek J, More E, Hargittai E. Facebook and academic performance: Reconciling a media sensation with data. First Monday, First Monday 2009; 14(5–4):15-23.
15. Schwartz JL, Donovan J, Guido-DiBrito F. Stories of social class: Self-identified Mexican male college students crack the silence. Journal of College Student Development 2009; 50(1): 50-66.
16. Yang YTC. A catalyst for teaching critical thinking in a large university class in Taiwan: Asynchronous online discussions with the facilitation of teaching assistants. Educational Technology Research and Development 2009; 56(3): 241-264.

17. Selwyn N. Web 2.0 applications as alternative environments for informal learning e a critical review. Paper presented at the paper for OECD-KERIS expert meeting; 2007.
18. 1Roblyer MD, McDaniel M, Webb M, Herman J, Vince Witty J. Findings on Facebook in higher education: A comparison of college faculty and student uses and perceptions of social networking site. The Internet and Higher Education 2011; 13(3): 134-140.
19. Balakrishnan V, Keat Teoh K, Pourshafie T, Kooi Liew T. Social media and their use in learning: A comparative analysis between Australia and Malaysia from the learners' perspectives. Australasian Journal of Educational Technology 2017; 33(1): 81-97.
20. Eid MIM, Al-Jabri IM. Social networking, knowledge sharing, and student learning: The case of university students. Computers & Education 2016; 99: 14–27.
21. Bickerdike A, O'Deasmhunaigh SO, Tuathaigh C MPO. Learning strategies, study habits and social networking activity of undergraduate medical students. Inter Journal of Medical Education 2016; 7: 230-236.
22. Curry KA, Jean-Marie G, Adams CM. Social Networks and Parent Motivational Beliefs Evidence From an Urban School District. Education & Educational Research 2016; 6: 12-22.
23. Matzat UE, Vrieling M. Self-regulated learning and social media-a 'natural alliance'? Evidence on students' self-regulation of learning, social media use and student-teacher relationship. Learning, Media and Technology 2015; 41(1), 73-99.
24. Tracy P, Alloway J, Horton RG, Alloway C, Dawson G. Social networking sites and cognitive abilities: Do they make you smarter? Computers & Education 2013; 63: 10-16.
25. Greenhow C. Online social networks and learning. International Journal of Cyber Behavior.Psychology and Learning 2011; 1(1): 36-50.
26. Yasar O, Karadeniz S. The power of social media in informal learning. Education in a Technological World: Communicating Current and Emerging Research and Technological Efforts 2011; 12: 531-538.
27. Straehle MM. Effects of the quality of instructional objectives on self-regulation and course performance of students in undergraduate online and non-online classes PHD. A Master dissertation, University of Temple; 2009.
28. Miller R. Developing 21st century skills through the use of student personal learning networks. A dissertation Submitted to Northcentral University Graduate Faculty of the School of Education In Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Doctor of education; 2009.
29. Dabbagh N, Kitsantas A. Supporting self-regulation in student-centered web-based learning environments. International Journal on E-Learning 2004; 3(1): 40-47.
30. Kmasy M. Comparing the effectiveness of educating through the social networks and face-to-face method on learning and retention of pre-university student in science course social in khorramdarreh city. A dissertation, University of Allameh Tabataba; 2016.
31. Gharibnejad A. Modeling the influence of teachers on students' self-conscious use of social networking for learning English. A dissertation, University of Islamic Azad University of Shahrood; 2015.
32. Khalaji Z, Dehghani M. Reflection on the role of virtual social networks on the process of teaching and learning with an emphasis on the opportunities and challenges. Proceedings of the National Conference on Virtual social networks: A platform for teaching and learning. Tehran: Allameh Tabatabai University Press; 2015.
33. Erfan Mehr V, Najminejad Z, Dhoie R. The role of virtual social networks in teaching physics teacher. Sixteenth Conference of the sixth conference of physics and physics teaching laboratory, Khorramabad, Lorestan University; 2015. [Persian]
34. Pakdaman Savchy A. Compare regulated learning strategies in e-learning and training. Quarterly Journal of Educational Leadership & Administration 2007; (2): 37-64.
35. Nikdel F. Review and compare self-regulation, learning and adaptation in Tehran high school students Internet user and non-user students. A dissertation, University of Trbytmlm; 2006.
36. Junco R, Heiberger G, Loken E. The effect of Twitter on college student engagement and grades. Journal of Computer Assisted Learning 2011; 27: 119-132.
37. Johnson KA. The effect of Twitter posts on students' perceptions of instructor credibility learning. Media and Technology 2011; 36: 21-38.
38. Mazer JP, Murphy RE, Simonds CJ. The effects of teacher self-disclosure via Facebook on teacher credibility. Learning, Media and Technology 2009; 34: 175-183.
39. Shahamat F. Examine the relationship between self-regulation and cognitive styles with the performance of students in schools compared with traditional environments. A dissertation, University of Teacher Education; 2006.
40. Kadiver P. The share of self-efficacy, self-determination and intelligence of students in order to

provide a model for optimal learning. Tehran: Institute of Education; 2008.

41. Atkinson S. A Comparison of pupil learning and achievement in computer aided learning and traditionally taught situations with special reference to cognitive style and gender issues. Educational Psychology 2004; 24(5): 659-679.
42. Duby D. How leaders support teachers to facilitate self-reglated learning in learning organizations: A multiple-case study, regent university. A dissertation, University of Regent; 2009.
43. McLaughlin C, Lee MJW. Social software and participatory learning: pedagogical choices with technology affordances in the web 2.0 eras. In ICT: Providing Choices for Learners and Learning; 2007.
44. Dabbagh N, Kitsantas A. Personal learning environments, social media, and self-regulated learning: A natural formula for connecting formal and informal learning. Internet and Higher Education 2012; 15: 3-8.
45. Kareshki H. Achievement of learning in self-regulated learning components. Advances in Cognitive Science 2008; 10(3): 13-21.
46. Pintrich PR, De Groot EV. Motivational and self-regulated learning components of classroom academic performance. Journal of Educational Psychology 1990; 1(82): 33-40.
47. Njenga JK, Fourie LCH. The myths about e-learning in higher education. Br J Education Technology 2010; 41(2): 199-212.
48. Kabilan MK. Malaysian Education Index (MEI): An online indexing and repository system. IJEDICT 2010; 6(2): 119-123.
49. Pempek T. College students' social networking experiences on Facebook. Journal of Applied Developmental Psychology 2009; 30: 227-238.
50. Hew KF. Students' and teachers' use of Facebook. Computers in Human Behavior 2011; 27(2): 662-676.
51. Schwartz JL, Donovan J, Guido-DiBrito F. Stories of social class: self-identified Mexican male college students crack the silence. Journal of College Student Development 2009; 50(1): 50-66.
52. Zarella D. The social media marketing book. Sabastopol: OReilly Media; 2010.
53. Rovai AP, Jordan HM. Blended learning and sense of community: a comparative analysis with traditional and fully online graduate courses. IRRODL 2004; 5(2): 201-214.